

Raadsnota

Raadsvergadering de dato 13 december 2022
Onderwerp: Transitievisie Warmte (TVW)

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

In 2019 is het Nationaal Klimaatakkoord gesloten. Hierin is vastgelegd dat gemeenten een TVW moeten opstellen. Dit is een document waarin de gemeente aangeeft hoe zij ervoor gaat zorgen dat in uiterlijk 2050 alle gebouwen in de gemeente aardgasvrij zijn. Dit is een intensief traject waarmee de Gemeente Valkenburg aan de Geul reeds in de zomer van 2019 is gestart. Sindsdien hebben diverse thema-sessie voor u plaatsgevonden. Uw input en die van de vele andere bij de opstelling betrokkenen is verwerkt in de eindversie van de Transitievisie Warmte (TVW) die hierbij aan u wordt voorgelegd. Middels deze nota wordt u geadviseerd om de TVW vast te stellen. De uitvoering van de TVW vergt veel middelen (zie hoofdstuk 8 van deze nota). Advies is om deze visie vast te stellen, het college opdracht te geven om tot uitvoering over te gaan en daartoe de benodigde middelen vrij te geven.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

In het Nationale Klimaatakkoord (2019) heeft de Rijksoverheid met allerlei partijen hierover afspraken gemaakt. Ook het afbouwen van de gaswinning in Groningen speelt hierbij een rol. Onderdeel van het Klimaatakkoord is de afspraak om alle woningen en gebouwen voor 2050 energieneutraal en aardgasvrij te maken. Deze omschakeling noemen we de warmtetransitie.

De gemeente is in het Klimaatakkoord aangewezen als regisseur van de warmtetransitie. Afgesproken is dat alle Nederlandse gemeenten in 2021 een TVW vaststellen. Omwille van het ontbreken aan inzicht in benodigde capaciteit en middelen voor de uitvoering van de TVW is de vaststelling in 2021 aangehouden. De gemeente is afhankelijk van inwoners, de woningcorporaties, de bedrijven, nutsbedrijven en maatschappelijke organisaties voor het succesvol uitvoeren van de warmtetransitie. Bij de totstandkoming van deze TVW zijn verscheidene partijen actief betrokken: inwoners, ondernemers en brancheorganisaties uit de toeristische sector, de woningcorporaties Wonen Zuid, Woningstichting Berg en Terblijt en Woonpunt en netbeheerder Enexis.

De TVW wordt conform de afspraken uit het Klimaatakkoord minimaal iedere vijf jaar herzien zodat nieuwe inzichten in de aanpak kunnen worden verwerkt. Na vaststelling van de TVW gaat de gemeente, samen met inwoners en andere betrokken partijen, werken aan het opstellen van uitvoeringsplannen en de daadwerkelijke uitvoering daarvan.

Deze TVW richt zich op de periode tot 2030. In het Klimaatakkoord geldt deze periode als een aanlooperperiode waarin circa 20% van de totale opgave wordt aangepakt. Dit betreft het aardgas vrij ready maken van woningen. De woningen en gebouwen moeten goed geïsoleerd zijn (minimaal energielabel B) en geschikt zijn voor elektrisch koken, voordat ze aardgasvrij kunnen worden gemaakt.

In Valkenburg aan de Geul is de isolatie van ongeveer 83 procent van de woningen nog onvoldoende. Door in te zetten op isolatie van woningen kan reeds een grote besparing in het gebruik van aardgas gerealiseerd worden. In de periode tot 2030 hebben we de ambitie om 1.400 bestaande woningen

(20% van de totale isolatieopgave) aardgasvrij-gereed te maken. Dit betekent dat de woningen worden geïsoleerd en geschikt worden gemaakt voor elektrisch koken. Ongeveer een derde van dit aantal woningen komt voor rekening van de woningcorporaties. Naast een bijdrage aan de klimaatdoelstelling zorgt het isoleren van woningen voor een lagere energierekening en een hoger wooncomfort voor de bewoners.

De toeristische sector speelt tevens een belangrijke rol in de gemeente Valkenburg aan de Geul, ook wat betreft het warmteverbruik. Ongeveer een kwart van het totale warmteverbruik komt voor rekening van de toeristische sector. We richten ons op de verduurzaming van de gebouwen in de toeristische sector, als onderdeel van een totaalaanpak voor een duurzamer toerisme. Doelstelling is dat de toeristische sector het huidige warmteverbruik in 2030 met ten minste 20% heeft gereduceerd. Net als voor de woningen geldt voor de hotels, restaurants, vakantieparken en andere panden in de sector, dat deze eerst voldoende geïsoleerd moeten worden en vervolgens pas aardgasvrij kunnen worden gemaakt.

Het volledig aardgasvrij maken van de woningen mag vanuit het Klimaatakkoord ook na 2030 gebeuren. In Valkenburg aan de Geul zijn weinig warmtebronnen beschikbaar die als vervanger van aardgas kunnen dienen. Veel warmtetechnieken zijn nog sterk in ontwikkeling, de kosten zijn nog erg hoog en de financiering is complex. In Valkenburg aan de Geul kiezen we er daarom voor om voorlopig nog niet op grootschalige wijze woningen en gebouwen aardgasvrij te maken. We zien wel kansen voor kleinschalige initiatieven zoals warmtenetten voor blokken van woningen, appartementen of gebouwen. Koppelkansen, zoals de vervanging van riolering, willen we aangrijpen om de aanleg hiervan te stimuleren. Ook verzamelen we in de tussentijd kennis over nieuwe technieken, organisatie en financiering. We gaan ervan uit dat duurzame gassen als groene waterstof en biogas voor 2030 niet kunnen worden ingezet als vervanger van aardgas.

Door het gebrek aan centrale warmtebronnen achten wij de door de rijksoverheid voorgestelde wijk-voor-wijk aanpak vooralsnog niet geschikt voor Valkenburg aan Geul. We geven de voorkeur aan het breed (dus wijkoverstijgend) maar wel gericht (via de hierna toegelichte 3-sporenaanpak) stimuleren van individuele (maatwerk)oplossingen voor de verschillende gebouwen. We vinden het belangrijk dat daartoe in alle wijken en buurten initiatieven worden gestimuleerd en inwoners, ondernemers, woningcorporaties en andere betrokken partijen worden geactiveerd.

Maatschappelijk vastgoed dat in eigen bezit is gelden wettelijke verplichtingen voor vanuit de Rijksoverheid. Ander maatschappelijk vastgoed loopt een ontzorgingstraject vanuit de provincie voor en is een subsidie beschikbaar. Maatschappelijk vastgoed maakt daarom geen integraal onderdeel uit van deze visie.

Strategie en uitvoering

De ambitie en uitgangspunten zijn vertaald in drie strategische sporen (A, B en C).

- Spoor A: een duurzame toeristische sector
- Spoor B: een duurzame woning
- Spoor C: koppelkansen benutten

Deze drie sporen gaan in 2023 parallel aan elkaar van start. De nadere toelichting op deze sporen vindt u in de TVW Gemeente Valkenburg aan de Geul.

3. Relatie met bestaand beleid

De onderhavige TVW is de eerste TVW die de Gemeente Valkenburg aan de Geul opstelt. Deze ligt in lijn met het Nationaal Klimaatakkoord. In de Energievisie (2019) is de TVW eveneens benoemd.

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en het uitvoeringsprogramma Middengebied, is het Middengebied als eerste emissieloze toeristenregio in Nederland aangewezen. Daarnaast geldt de regio als een Green Destination.

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

Vanuit de Rijksoverheid wordt voorgestaan om in de TVW de volgorde te benoemen waarin wijken van het aardgas worden losgekoppeld. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat elke gemeente wel een of een aantal wijken heeft waar goed toegankelijke, voor de hand liggende, warmte-alternatieven toegepast kunnen worden. Dit is in de Gemeente Valkenburg aan de Geul niet het geval. Er zijn weinig (bereikbare) alternatieven voor aardgas op dit moment. Daarom is in de TVW ingezet op de hierboven besproken 3-sporen aanpak. Hiermee wordt de wijk-voor-wijk-aanpak losgelaten.

5. Samenwerking

In de regio wordt samengewerkt aan de Regionale Energie Strategie (de RES). In de RES zit ook een warmteparagraaf. Dit betreft de RSW: de Regionale Structuur Warmte. Deze paragraaf ziet op gemeentegrens overstijgende regionale warmteoplossingen. De mogelijkheden hiertoe zijn in onze regio zeer beperkt. De Transitievisie Warmte is een gemeentelijke opdracht. Waar mogelijk wordt in de regio samengewerkt door bijvoorbeeld kennisdeling.

6. Aanbestedingen

De begeleiding voor het opstellen van de TVW is via een meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedure gegund aan Antea Group. Antea Group heeft dientengevolge het gehele traject begeleid. Wanneer voor de uitvoering aanvullende aanbestedingen noodzakelijk of gewenst zijn, worden deze op dat moment opgepakt.

7. Duurzaamheid

De TVW schetst de route naar aardgasvrij zijn in 2050 met een tussenstop in 2030. Deze eerste Transitievisie ziet op de periode tot 2030. Daarmee draagt deze visie bij aan de verduurzaming van de Gemeente Valkenburg aan de Geul. Zij raakt daarmee de volgende Sustainable Development Goals:

- SDG 1: Geen armoede
- SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur
- SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen
- SDG 13: Klimaatactie
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten

In de bijlage: SDG capture TVW vindt u een nadere toelichting hierop.

8. Financiën

De uitvoering van de TVW kan niet geheel geschieden met de huidige formatie en budgetten. Het volledig uitvoeren van de TVW zoals deze in de bijlage te vinden is, vraagt een behoorlijke hoeveelheid capaciteit en middelen. Dit zoals ook weergegeven in de TVW.

Rijks gelden voor de uitvoering van het klimaatakkoord worden vanaf 2023 jaar opgehoogd. Over 2022 bedroeg het totale budget voor gemeenten en provincies €112,6 mln. Voor de komende jaren wordt dit budget opgehoogd zijnde in 2023: €297,5 mln.; 2024: €497,5 mln.; 2025: €717,5 mln.; 2026 tot en met 2030: €797,5 mln. per jaar. Voor Valkenburg aan de Geul betekende dit in 2022 een totaalbudget van €167.282,-. Uitgaande van eenzelfde verdeelsleutel betekend dit voor Valkenburg aan de Geul dat in 2023 naar voorlopige inschatting €441.975,-, in 2024 €739.101,-, in 2025 €1.065.939,- en van 2026 tot en met 2030 €1.184.790,- per jaar wordt uitgekeerd. Deze gelden zijn breed inzetbaar en kunnen voor meer aangewend worden dan enkel de warmtetransitie.

	Uitvoeringskosten TVW	Rijks gelden uitvoering Klimaatakkoord*
2023	€210.000,-	€441.975,-
2024	€420.000,-	€739.101,-
2025	€420.000,-	€1.065.939,-
2026	€420.000,-	€1.184.790,-
Totaal	€1.470.000,-	€3.431.805,-

* indicatie op basis van huidig inzicht

Genoemde middelen, in totaal €1.470.000,-, zijn momenteel niet beschikbaar vanuit de door uw Raad voor duurzaamheid beschikbaar gestelde middelen dan wel gereserveerde budgetten. Om de TVW als geheel uit te voeren komen daarom de voorgenoemde Rijksmiddelen onze kant op. Voorstel is om maximaal 75% van de Rijksmiddelen (tot een maximum per jaar zoals opgenomen in de TVW) aan te wenden voor de warmtetransitie en het overige deel te reserveren voor andere aspecten aangaande de verduurzaming van onze gemeente.

Mocht de huidige verdeelsleutel veranderen, waardoor de Rijks gelden lager zouden uitvallen dan verwacht, dan dient het tekort aangevuld worden. Allereerst vanuit de reserve duurzaamheid en wanneer dat niet afdoende blijkt, vanuit de algemene middelen.

Het is noodzakelijk dat de middelen die vanuit het Rijk komen voor de uitvoering van het klimaatakkoord, direct -vooraf- vrijgegeven worden, zodat zij niet eerst in de reserve duurzaamheid landen. Hierdoor komen zij direct beschikbaar voor de uitvoering van de warmtetransitie.

9. Communicatie

De TVW zal integraal worden gepubliceerd onder de beleidsstukken op de website van de gemeente. Over de (inhoud van) de TVW zal tevens een (korte) tekst worden gewijd op de website van de gemeente onder het kopje Duurzaamheid. De communicatie per spoor wordt in de uitvoering van de warmtetransitie opgepakt.

10. Afwegingen en Advies

Wij adviseren u

- Kennis te nemen van de TVW en deze vast te stellen;
- Het college opdracht te geven tot het uitvoeren van de warmtetransitie conform de TVW;
- Vooruitlopend op het beschikbaar komen van Rijksgelden voor de uitvoering van het klimaatakkoord, deze gelden ten behoeve van de warmtetransitie direct vrij te geven, zodat deze direct beschikbaar komen voor de uitvoering;
- Wanneer door het onverwacht veranderen van de verdeelsleutel, de Rijksgelden lager uitvallen en niet toereikend blijken, het tekort aan financiële middelen aan te vullen allereerst vanuit de reserve duurzaamheid en anders vanuit de algemene middelen.

11. Bijlagen

1. TVW Gemeente Valkenburg aan de Geul 2022.
2. SDG capture TVW

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 1 november 2022

Gehoord de raadscommissie Fysiek Domein de dato 22 november 2022;

Besluit:

- Kennis te nemen van de TVW en deze vast te stellen.
- Het college opdracht te geven tot het uitvoeren van de warmtetransitie conform de TVW.
- Vooruitlopend op het beschikbaar komen van Rijksgelden voor de uitvoering van het klimaatakkoord, deze gelden ten behoeve van de warmtetransitie direct vrij te geven, zodat deze direct beschikbaar komen voor de uitvoering.
- Wanneer door het onverwacht veranderen van de verdeelsleutel, de Rijksgelden lager uitvallen en niet toereikend blijken, het tekort aan financiële middelen aan te vullen allereerst vanuit de reserve duurzaamheid en anders vanuit de algemene middelen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 12 december 2022.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter

